

CESAR FRANC JOŽEF I. V SARAJEVU: POZDRAV DUHOVŠČINE

Književnost.

Mladeničem. Prvi zvezek: Obramba vere. Spisal Anton Bonaventura, škof ljubljanski. V Ljubljani, 1910. Tisk Katoliške tiskarne. Str. 137.

Dekletom. Prvi zvezek: Krščansko življenje. Spisal Anton Bonaventura, škof ljubljanski. V Ljubljani, 1910. Tisk Katoliške tiskarne. Str. 85.

Neumorno delavni ljubljanski škof je izdal dve knjižici, s katerima hoče mladini pokazati pot do prave sreče, ki se da doseči po pravem življenju. Knjižica, ki jo naslavlja na mladeniče, je apologetične vsebine in podaja mladeničem nauke, s katerimi morejo sebe ohraniti modernega brezverstva, pa tudi nasprotnikom samim dokazati zmote in jim pokazati, da med vedo in vero ni nasprotja, ampak da prava znanost privede do vere. Knjižica dekletom pa obravnava moralne nauke in hoče odvrčati od pregreh, katerim se mladina vdaja v svojo lastno pogubo. Beseda skofova je odkrita in jasna, prožeta od ognja notranjega prepričanja in od ljubezni do mladine, ki jo hoče z vso vnemo voditi po poti pravega krščanskega življenja. Kdor išče resnice in stremi po poštenosti, bo prav razumel ta apostolski glas, nasprotoval mu bo le oni, ki se čuti — prizadetega in se vedé ustavlja resnici.

Dr. E. L.

Učna knjiga francoskega jezika za srednje in njim sorodne šole. I. Spisal Friderik Juvančič, c. kr. profesor. V Ljubljani 1910. Založila Kat. Bukvarna. Tiskala Kat. tiskarna. — Kakor za stoletni spomin prve in doslej edine V. Vodnikove slovenske francoske slovnice¹ je izdal marljivi profesor Juvančič svojo Učno knjigo francoskega jezika. Pisatelj je strokovnjak v francoščini pa tudi v metodiki

in didaktiki modernejezikovnega pouka.¹ Zato je njegovo delo urejeno kar najpraktičneje. Knjiga ima pet oddelkov: I. Glasoslovje in pravopis. II. Berila. III. Vokabular. IV. Slovnica. V. Slovar. — Glasoslovje je prirejeno po metodi francoskega fonetika abbé Roussetota, ravnatelja pariškega fonetičnega zavoda, čigar učenec je bil pisatelj za časa svojih pariških študij. Lahko umljiva, za Slovence prirejena transkripcija, ki podaja natančno francosko izreko, omogoča vsakomur umevanje dosti težavnega francoskega glasoslovja. — Berila nudijo učno snov po induktivni poti, so vse-skoz zaokrožena in tako prirejena, da vzbujajo zanimanje. — Vokabular ni samo seznam neznanih izrazov, ampak popolna preparacija za natančno umevanje beril; obenem uvaja v slovniški del. — Slovnica pove nakratko vse, kar je treba znati na prvi stopnji pouka. — Slovar vsebuje vse v knjigi rabljene francoske izraze. — Tako je ta knjiga zelo primerna ne le za pouk v šoli, marveč tudi za privatni in samopouk. Potreba in omika zahtevata, da se vsak izobraženec seznanj kolikor toliko s francoščino. Zato bodo Slovenci radi posegli po tej učni knjigi, spisani v lepem domačem jeziku. — Oprema knjige je naravnost sijajna in se vidi, da založnica, Kat. bukvarna, ni štedila pri njej in da se je tiskarna potrudila kar, se je največ mogla. Zato je tudi cena knjigi (v platno vezan izvod K 2'50) nizka. — *Dr. M. O.*

V založništvu Katoliške Bukvarne so izšle še naslednje slovenske knjige za srednje šole:
Stroj Alojzij, **Liturgika**, s 40 slikami. Vezana K 1'40.

¹ Pozhetti gramatike to je pismenosti francoske gospoda Lhomonda. Lublana 1811.

¹ Prim. brošuro: Pouk francoščine in modernih jezikov sploh. Spisal Fr. Juvančič, c. kr. profesor. Ponatis iz „Pedagoškega letopisa“ za leto 1909. V Ljubljani 1909. Natisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Svetina dr. Ivan, **Katoliški verouk** za višje razrede srednjih šol. Prva knjiga: Resničnost katoliške vere. Vezana K 2'80.

Pečjak dr. Gregorij, **Katoliški verouk** za višje razrede srednjih šol. Druga knjiga: Resnice katoliške vere. Vez. K 2'80.

Pajk Milan, **Zemljepis** za srednje šole. I. del, s podobami. Vez. K 1'80.

Matek, **Aritmetika in algebra** za četrti in peti gimnazijski razred. Vez. K 3'20.

Matek-Zupančič, **Aritmetika in algebra** za šesti, sedmi in osmi gimnazijski razred. Vezana K 2'80.

Matek-Mazi, **Geometrija** za četrti in peti gimnazijski razred. Vez. K 3'30.

Matek, **Geometrija** za šesti, sedmi in osmi gimnazijski razred. Vez. K 3'—.

Matek-Zupančič, **Aritmetika in algebra** za višje razrede realke. Vez. K 5'30.

Matek, **Geometrija** za realke.

Mazi, **Geometrijski nazorni nauk** za prvi razred srednjih šol. S 44 slikami. Vez. K 1'—.

Mazi, **Geometrija** za drugi razred srednjih šol.

Novak Fran, **Slovenska stenografija**. Prvi del. Korespondenčno pismo. Druga, novo prirejena izdaja. K 3'—.

Tominšek dr. Josip, **Grška slovnica**. Vez. K 3'—.

Tominšek dr. Josip, **Grška vadnica**. Vez. K 3'50.

Dokler Anton, **Slovarček** k izbranim Ovidijevim pesnim Sedlmayerjeve izdaje. Vez. K 1'80.

Koritnik Anton, **Slovarček k I., II. in III. spevu Ilijade**. 80 vin.

Južnič Rudolf, **Slovarček k I. in II. knjigi Vergilove Eneide** in k izbranim pesnim iz „Georgica“ in „Bucolica“.

Jezovšek Fran, **Besede in rekla**, namenjena učencem, ki se pripravljajo na čitanje sedme knjige Herodotovih zgodopisnih raziskavanj.

Dokler Anton, **Komentar k Ciceronovim govorom proti Katilini**.

Bäbler, **Kemija in mineralogija** za IV. razred realk.

Herle, **Kemija in mineralogija** za IV. gimnazijski razred.

Vsa ta izdanja so veliko delo naših srednješolskih profesorjev, ki ga je treba beležiti. Posebne zasluge za pridno spisovanje slovenskih učnih knjig za srednje šole ima „Društvo slovenskih srednješolskih profesorjev“. O nekaterih posameznih, doslej izšlih knjigah prinesemo še strokovne ocene. Dr. M. O.

Canti Jugoslavi. Versioni dal Serbo-Croato-Sloveno-Bulgaro di Giovanni Kušar. Volume I. Con prefazione. Rocca S. Casciano. Lucinio Cappelli, editore, librario di S. M. la Regina Madre. — Prevajalec je smatral za potrebno, da kot uvod prevodom iz raznih jugoslovanskih pesnikov poda pregled njihovega literarnega gibanja. A kar tu čitamo, je vse kaj drugega, nego objektivna literarna ali kulturna slika. Kušar je napisal v tonu italijanskega framasonskega časopisja tendenciozen članek, čigar edini namen more biti le poniževanje katolicizma in proslava onih idej, ki v Franciji pod pretvezo svobodne misli najhujše tira-

nizirajo človeško vest in vandalsko uničujejo kulturne in zgodovinske spomenike, idej, ki se pojavljajo tudi v Italiji in ki jim bo Kušarjev spis, ako ga bo italijanska književnost vpoštevala, le dobrodošla pomoč v tem olikanega stoletja nevrednem boju.

Kušar se najgloblje klanja Italijanom, zato pa ne šteti s poniževalnimi sodbami o svojih lastnih rojakih. On se čuti eno z italijanskimi manzinijanci, a z največjim sovraštvom piše proti svojim rojakom, ki se drznejo biti drugih misli, nego so kričeče tolpe novodobnih „svobodomiselcev“.

Literarni essay, ki ga podaja Kušar, je znanstveno brez vsake vrednosti in mora napolniti čitatelja s popolnoma napačnimi pojmi. Giovanni Kušar je čital razne monografije in sestavil po njih jako svobodno svoj spis. Za resnico mu ni bilo mnogo mar; da je le dobil dovolj priložnosti, zabavljati čez katoliški „obskurantizem“ in očitati Cerkev najrazličnejše zločine, pa je bilo zadoščeno temu njegovemu vse prej nego estetičnemu čuvstvu. O jezuitih na primer piše toliko, da mora čitatelj misliti, da hodijo ti „figli degeneri“, kakor jih zove, neprenehoma z bodali in plamenicami okoli, da uničujejo književnike in njihova dela. Kušar si kar izmisli stvari, ki nam še niso bile znane. Nadolgo seveda pripoveduje, kako so jezuiti žgali knjige, potem jim pa priloži še eno: Leta 1774. so baje jezuiti nalašč zažgali v Ljubljani celo knjižnico, da bi ž njo vred uničili vso slovensko literaturo! Da so ravno jezuiti gojili kot izvrstni učitelji znanost, z največjo skrbjo shranjevali literarne zaklade, tega pač Kušar ne ve, a če bi tudi vedel, ne bi zapisal. Ali da si kar izmisli tako gorostasnost, to je pa vendar preveč. Če bere kak laški anarhist Kušarjevo razpravo, mora tako zbesneti, da vrže vsaj eno bombo v kako cerkev ali v kak samostan. Kaj vse Kušar ne ve! O Gregorčiču pripoveduje, da so vsem vernikom prepovedane Gregorčičeve pesmi in da so jih duhovniki s prižnic in v spovednicah obsodili kot sakrilegične. Tako besni Kušarjeva fantazija. Pri Prešernu je pa zabredel v smešnost. Seveda je tudi Prešerna moril „klerikalizem“, ki je tudi Julijo Primicovo in Prešernovo sestro Katro dobil v svojo oblast. Kaj nam ve Giovanni Kušar povedati? Primicova Julija je svoje reakcionarno stališče proti svobodnimiselnim nazorom Prešernovim kazala s tem, da je v liste, na katerih ji je pošiljal Prešeren svoje umotvore, zavijala kranjske klobase — le rinomate saliccie della Carniola — ter jih v zasmeh umetnosti pošiljala svojim prijateljicam! Prosimo, da literarni zgodovinarji tega ne pozabijo! Prešernova sestra Katra pa je, od fanatizma prevzeta, baje požgala ne le rokopisov pesnikovih, ampak tudi vse njegove knjige. Sploh ima Kušar velikansko veselje nad požiganjem, kakor učenci Ferrerjevih šol, ki so ravnokar na Španskem s požiganjem cerkva in samostanov pokazali podobne instinkte.

Zadostuj to o Kušarjevi prozi!

V prevodih se giblje precej prosto. Za zgled kar prvo kitico Prešernove „Luna sije“:

Splende la luna,
battono l'ore
tarde alla torre della città,
ma dall'angoscia
ch'ange il mio core
non dormo e pace l'alma non ha.